

Аналіз актів прийнятих на виконання ЗУ “Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об’єднань юридичних осіб ” від 09.01.2025 №4196-IX.

дата публікації: 17.09.2025

Уряд розпочав затвердження підзаконних нормативно-правових актів на виконання Закону України “Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об’єднань юридичних осіб” від 09.01.2025 № 4196-IX.

Згідно з Планом Уряду щодо організації підготовки проектів актів та виконання інших завдань, необхідних для реалізації цього Закону таких актів налічується близько 40 (!).

Станом на 17.09.2025 Уряд схвалив та опублікував чотири постанови:

1. Постанова КМУ “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України у зв’язку з набранням чинності Законом України “Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об’єднань юридичних осіб” від 03 вересня 2025 р. № 1096.
2. Постанова КМУ “Про затвердження Порядку перетворення державного підприємства в державне некомерційне товариство” від 8 вересня 2025 р. № 1102.
3. Постанова КМУ “Про затвердження Порядку передачі державного та комунального майна на праві узуфрукта державного або комунального майна, здійснення контролю за використанням такого майна” від 08 вересня 2025 р. № 1103.
4. Постанова КМУ “Про затвердження Порядку перетворення державного підприємства в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків акцій (часток) якого належать державі” від 08 вересня 2025 р. № 1104.

Нижче подано опис кожної постанови.

Постанова КМУ “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України у зв’язку з набранням чинності Законом України “Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об’єднань юридичних осіб” від 03 вересня 2025 р. № 1096.

Основні положення

Постановою визначено порядок розподілу орендної плати за майно державних підприємств, які протягом одного року з дня набрання чинності цією постановою будуть перетворені в АТ, ТОВ, 100 % акцій яких належать державі:

за єдиний майновий комплекс структурних підрозділів зазначених товариств:

- 30 відсотків орендної плати спрямовується до державного бюджету
- 70 відсотків – зазначеним товариствам;

за нерухоме майно зазначених товариств:

- 70 відсотків орендної плати спрямовується до державного бюджету
- 30 відсотків – зазначеним товариствам.

Також визначено, що договори оренди майна господарських товариств з часткою держави 50%+ укладені до набрання чинності цією постановою, є чинними протягом строку їх дії.

З текстом постанови можна ознайомитися за посиланням <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-deiakykh-postanov-kabinetu-ministriv-ukrainy-u-zviazku-z-s1096030925>.

Постанова КМУ “Про затвердження Порядку перетворення державного підприємства в державне некомерційне товариство” від 8 вересня 2025 р. № 1102

ДНТ - нова організаційно-правова форма, що створюється без мети отримання прибутку, з єдиним учасником – державою, для реалізації соціальних, гуманітарних та суміжних функцій.

Основні положення

Сфера застосування:

- в ДНТ перетворюються державні комерційні та казенні підприємства;
- виняток – оборонні підприємства у складі колишнього «Укроборонпрому» чи передані «Українській оборонній промисловості» (вони реформуються за спеціальним законом);
- метою та діяльністю ДНТ має бути соціальні та гуманітарні завдання (медицина, соціальна сфера, культура тощо);
- статутна діяльність має бути без прибуткової мети (!).

Процедура перетворення:

- Рішення ухвалює засновник (суб'єкт управління держмайном).
- Для стратегічних підприємств потрібне погодження КМУ.
- Створюється комісія з перетворення (мін. 3 члени), яка готує план, інвентаризацію, передавальний акт.
- Можливе залучення аудиторів, консультантів.

Майно та капітал:

- Статутний капітал формується на підставі передавального акта.
- Майно вноситься за балансовою вартістю; якщо нульова – проводиться переоцінка.

- Майно, яке не підлягає приватизації, або закріплене на праві оперативного управління, передається на узуфрукт державного майна.
- Заборонено використовувати бюджетні кошти для формування статутного капіталу.

Спеціальні норми щодо територій бойових дій/окупованих:

- майно що там тимчасово залишається на балансі підприємства і передається у ДНТ на праві узуфрукта до інвентаризації;
- після завершення бойових дій слід відкоригувати статутний капітал.

Правонаступництво:

- документи дозвільного характеру, ліцензії, дозволи, сертифікати підприємства та інші публічні послуги видані підприємству залишаються чинними для ДНТ.

Земля:

- ДНТ зобов'язане оформити права на земельні ділянки, які були у постійному користуванні підприємства.

Органи управління:

- Засновник призначає в.о. керівника виконавчого органу товариства (або залишає керівника підприємства/іншу особу).
- З в.о. керівника укладається контракт.
- Після державної реєстрації засновник забезпечує формування органів управління товариства відповідно до статуту та законодавства.

З текстом постанови можна ознайомитися за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2025-%D0%BF#Text>.

Постанова КМУ “Про затвердження Порядку передачі державного та комунального майна на праві узуфрукта державного або комунального майна, здійснення контролю за використанням такого майна” від 08 вересня 2025 р. № 1103

Порядок встановлює новий універсальний інструмент управління державним та комунальним майном – узуфрукт, що дозволяє:

- передавати майно для використання без відчуження права власності,
- гарантувати державний контроль,
- підвищувати ефективність управління активами,
- уникати простою чи втрати майна, особливо у соціальній та комунальній сферах.

Основні положення:

- Майно можуть отримувати органи державної влади, ОМС, держ/комунальні організації, некомерційні товариства, господарські товариства з державною/комунальною часткою понад 50%. Виключенням є оборонні підприємства та стратегічні оператори (енергетика, газотранспортна система тощо).
- Можна передавати лише майно, що не підлягає приватизації, земельні ділянки не включаються.

Процедура передачі:

- заінтересований суб'єкт подає пропозицію з пакетом документів (баланс, звітність, обґрунтування, дані про власників).
- суб'єкт управління (орган влади чи громади) розглядає пропозицію протягом 1 місяця і ухвалює рішення: надати узуфрукт або відмовити.
- рішення ухвалюється розпорядчим актом, строк – 5 років або безстроково.

Підстави для відмови:

- майно потрібне самому органу;
- уже передане іншому узуфруктарію;
- прийняте рішення про приватизацію або внесення у статутний капітал;
- неповний пакет документів чи недостовірні дані;
- власники пов'язані з РФ або РБ;
- відсутність погодження ФДМУ (для нерухомості).

Реєстрація і облік:

- узуфруктарій зобов'язаний провести держреєстрацію права узуфрукта (якщо це передбачено);
- майно ставиться на баланс узуфруктарія та враховується у звітності;
- майно на окупованих або бойових територіях закріплюється до проведення інвентаризації.

Контроль:

- щорічно узуфруктарій подає звіт до 31 січня.
- контроль здійснюється аналізом звітів;
- якщо виявлено погіршення стану чи неефективне використання майна – право узуфрукта може бути припинене, а збитки відшкодовані.

Припинення узуфрукта:

- автоматично після 5 років, якщо не продовжено;
- можливе дострокове припинення (за заявою або за рішенням органу управління);
- для безстрокових узуфруктів – орган може припинити за визначених підстав.

З текстом постанови можна ознайомитися за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2025-%D0%BF#Text> .

Постанова КМУ “Про затвердження Порядку перетворення державного підприємства в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків акцій (часток) якого належать державі” від 08 вересня 2025 р. № 1104

Постанова затверджує порядок перетворення державних підприємств у акціонерні товариства (АТ) або ТОВ, 100% акцій/часток яких належать державі, що дозволяє створювати корпоративні форми управління, зберігаючи повний державний контроль. Процедура передбачає рішення засновника, створення комісії з перетворення, інвентаризацію та передавальний акт, формування статутного капіталу, правонаступництво щодо ліцензій і дозволів, а також встановлює спеціальні правила для майна на окупованих і бойових територіях.

ОМС Рекомендовано під час перетворення КП або спільного комунального підприємства в АТ, ТОВ керуватися затвердженим цією постановою Порядком.

Основні положення

Сфера застосування:

- перетворюються державні комерційні та казенні підприємства.
- виняток - оборонні підприємства у складі колишнього «Укроборонпрому» чи передані «Українській оборонній промисловості» (вони реформуються за окремим законом).
- не поширюється на державних унітарних комерційних підприємств, що почали перетворення до введення в дію Закону 4196.

Засновник і рішення:

1. засновник – держава в особі органу управління держмайном;
2. для стратегічних підприємств рішення погоджується з КМУ;
3. засновник визначає форму організаційно-правову форму товариства (АТ чи ТОВ) - правонаступника підприємства.

Засновник одночасно з прийняттям рішення про перетворення підприємства в товариство призначає **комісію з перетворення підприємства:**

1. мінімум 3 члени, очолює голова;
2. готує проект плану перетворення підприємства, організовує інвентаризацію;
3. може залучати експертів, аудиторів, консультантів та інших фахівців з правом дорадчого голосу;
4. виконання функцій комісії з перетворення може бути покладено на виконавчий орган підприємства без застосування до виконавчого органу вимог щодо кількісного складу, встановлених для такої комісії.

Проведення інвентаризації майна підприємства здійснюється у порядку, затвердженим [постановою](#) КМУ від 2 березня 1993 р. № 158, з урахуванням особливостей, визначених цим Порядком;

- склад інвентаризаційної комісії затверджується засновником;
- на основі результатів інвентаризації комісія складає передавальний акт та подає його засновнику для затвердження.

Статутний капітал:

- формується на підставі передавального акта;
- внесення майна до статутного капіталу за балансовою вартістю без проведення оцінки або з оцінкою якщо балансова дорівнює 0;
- для АТ капітал має відповідати мінімальним вимогам Закону «Про АТ»;

- майно, що не підлягає приватизації, передається на праві узуфрукта;
- забороняється використовувати для формування статутного капіталу товариства бюджетні кошти та майно, що не підлягає приватизації.

Документи дозвільного характеру, дозволи, ліцензії, сертифікати, декларації, погодження, повідомлення та інші публічні послуги, видані підприємству, щодо якого прийнято рішення про перетворення, є чинними протягом строку, на який вони видані.

Майно на територіях бойових дій/окупованих:

- тимчасово залишається на балансі підприємства;
- передається правонаступнику на праві узуфрукта до інвентаризації;
- після завершення бойових дій — коригування статутного капіталу.

Якщо у підприємства є майно на праві господарського відання чи оперативного управління, засновник після інвентаризації вирішує:

- внести його до статутного капіталу (крім майна, що не підлягає приватизації), або
- передати товариству на праві узуфрукта.

Якщо рішення про внесення не прийняте – таке майно автоматично використовується товариством як узуфрукт.

Товариство, яке утворилося шляхом перетворення підприємства, має звернутися до органу виконавчої влади з клопотанням про передачу **в оренду земельної ділянки державної власності, що належала підприємству на праві постійного користування.**

Органи управління:

- засновник призначає в.о. керівника виконавчого органу товариства (це може бути керівник підприємства чи інша визначена особа).
- з в.о. керівника укладається контракт.
- після державної реєстрації засновник організовує формування органів управління товариства відповідно до закону та статуту.

З текстом постанови можна ознайомитися за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1104-2025-%D0%BF#Text>
